

Eğitimde Avrupa'yla El Ele... SOCRATES ve AEGEE

Avrupa Birliği, ekonomik ve toplumsal açıdan eğitimin önemini göz önünde bulundurarak tüm Avrupa'da uygulanacak eğitim programları geliştirdi. Bunu yaparken bir yeknesaklıktan ve birlik-teliktten çok uyum içerisinde çeşitli eğitim kültürlerinin birbirleriyle tanışmasını ve Avrupa düşüncesi içinde kaynaşmasını amaçlamıştır. Bu doğrultuda oluşturulan eğitim programları öğrenci, akademisyen değişiminden zanaatkar, çeşitli meslek grupları değişimine, yaş olarak da anaokulundan yüksek öğretime kadar çeşitlilikler içermektedir. Bu konuda Avrupa Birliği'ne en çok yardımcı, ekonomik ve politik bakımdan bağımsız, uluslararası bir gençlik örgütü olarak kurulan AEGEE (Avrupa Öğrencileri Genel Forumu) olmaktadır. Bir sivil toplum kuruluşu olarak işleyen AEGEE'nin Türkiye'deki birimleri de Türkiye'nin bu programa katılmasında önemli rol oynamıştır.

AEGEE

AEGEE (Avrupa Öğrencileri Genel Forumu), Nisan 1985'te Paris'te bir grup öğrenci tarafından kuruldu. AEGEE, Avrupa Konseyi, AB, AGİT gibi kurumların da desteğini alarak kısa zamanda genişledi. Bugün AEGEE, Avrupa'da 260'tan fazla kentte örgütlenmiş, 20 000'den fazla üyesi olan, Avrupa Birliği'nde temsil edilen ve çalışmalarından yararlanan bir kuruluştur.

Avrupa toplumlarının bütünleşmesi çalışmalarına katkıda bulunmak AEGEE'nin temel amacıdır. Bunu gerçekleştirmek için AEGEE, gelecekte Avrupa'nın karar alma mekanizmalarında görev alacak olan gençler arasında iletişimi ve işbirliğini arttırmaya, karşılıklı hoşgörüyü geliştirmeye çalışır. Avrupa toplumlarının birliğini orta ve uzun vadede gerçekleştirilmesi düşüncesiyle gençlerin "Avrupa Vatandaşı" kimliği kazanması için çaba gösterir. AEGEE, amaçlarını gerçekleştirmek için gerek bölgesel gerekse Avrupa düzeyinde birçok etkinlik dü-

zenler. Bu etkinlikler Avrupalı gençlerin bilgilerini genişletmelerini, kamuya ulaşmalarını, birbirlerini tanımalarını ve karşılıklı anlayışlarını geliştirmelerini, politikacı ve akademisyenler ile doğrudan ilişkiye geçmelerini sağlar. Bu etkinliklerden bazıları şunlardır: Konferanslar, yaz üniversiteleri, yıllık projeler, alan araştırma gezileri, çalışma grupları (çevre, insan hakları, eğitim, doğu-batı vs.)

AEGEE'nin Yapısı

AEGEE'nin en önemli özelliği kendisini geliştirmesini sağlayan iki dereceli yapısıdır. Yerel düzeyde AEGEE, 286 Avrupa kentinde örgütlenmiş birimler aracılığıyla çalışır. Bu AE-

GEE grupları Avrupalılık konusunu işleyen etkinlikler düzenlerler. AEGEE'nin ulusal düzeyi yoktur ve bu bağlamda örgütlenen tek örnektir. Avrupa düzeyindeyse AEGEE, genel kurul (AGORA), yönetim kurulu çalışma grupları ve diğer yönetsel organlardan oluşur. Türkiye içinde iki AEGEE birimi bulunur: AEGEE-İstanbul ve AEGEE- Ankara.

AEGEE-İstanbul

AEGEE'nin felsefesini ve amaçlarını kendi düşünce ve amaçlarına hedeflerine paralel gören bir grup öğrenci 1992 yılında AEGEE-İstanbul'u kurarak AEGEE bünyesine katıldı. Halen Bakanlar Kurulu'ndan uluslararası faaliyette bulunma izni bulunan İstanbul Avrupa Gençlik Forumu Derneği çatısı altında etkinlik gösterir ve çeşitli üniversitelerden 150'ye yakın üyesi bulunmaktadır. Konferanslar, yaz üniversiteleri, değişim programları şeklinde somutlaşan etkinliklerin konu kapsamıysa Türkiye'nin çağdaşlaşması ve

Avrupa yönelimi, eğitim ve öğrenciler, barış, Türk-Yunan ilişkileri gibi konularda çeşitlilik göstermektedir.

AEGEE-İstanbul, aynı zamanda Sivil Toplum Kuruluşları Birliği ve Youth For Habitat uluslararası iletişim ağı üyesi bir sivil toplum kuruluşu olarak diğer sivil toplum kuruluşlarıyla ortak etkinliklerde de bulunmakta ve güncel ve çalışma alanıyla bağlantılı konularda görüşlerini kamuoyuna açıklamaktadır. AEGEE-İstanbul ek olarak gençlik ve öğrenci örgütlenmeleri ve Ulusal Gençlik Konseyi oluşumu sürecinde de etkin katılımcı olarak yer almaktadır.

AEGEE-Ankara

AEGEE'nin yerel temsilciliklerinden biri olan AEGEE-Ankara, Nisan 1995'te ODTÜ'de kuruldu. Halen 216 üyesi bulunan AEGEE-Ankara bu dört yıl içinde etkinlik düzenlemiş, çeşitli çalışmalar yapmıştır. Halen AEGEE-Avrupa'nın yıllık projesi olan Barış Akademisi çerçevesinde çalışmalarını sürdürmektedir. Son olarak AEGEE-İstanbul ile birlikte projenin açılış konferansı olan "Barış Kavramı" konulu uluslararası konferansı İstanbul'da gerçekleştirmiştir.

İstanbul ve Ankara dışında Adana ve İzmir'de de yerel temsilcilikler vardır. Bunun dışında Antalya ve Çanakkale'de de iletişim merkezleri bulunur.

AEGEE ve SOCRATES

AEGEE, Avrupa'daki farklı kültürler arasındaki iletişimin geliştirilmesi, önyargıların aşılması ve barış kültürünün oluşturulması için temel araçlar olarak, eğitim ve bireylerin hareketliliğini desteklemektedir. Bu iki kavram AEGEE etkinliklerinin temelini oluşturur. Eğitim, hoşgörüyü sağlamak ve ayrımcılığı engellemek üzere uygulanabileceği gibi, hareketlilik de eğitimde niteliği garanti etmek için etkili bir yöntem olarak görülmektedir. AEGEE, Avrupalı öğrencilerin hareketi olarak, Avrupa çapında kooperasyonun aracı olmuş, uluslararası bir boyuttaki işbirliğini sürdürebilmiş organizasyonlardan biridir. Ayrıca AEGEE, Avrupa Birliği'nin eğitim ve gençlik programlarına, gerek yabancı öğrencilerin değişim koşullarına alışmalarına yardımcı olup onlara sosyal bir arkadaşlık ortamı sağlayarak, gerekse konu hakkında

bilgili öğrencilerden oluşan bir sivil toplum kuruluşu şeklinde programları değerlendirerek, destek olmuştur.

AEGEE'nin bu programlarla ilişkisi ilk olarak 1986 yılında ERASMUS programının oluşturulmasıyla kurulmuştur. O zamandan bu yana AEGEE, ERASMUS, TEMPUS, Youth for Europe ve sonrasında Socrates programlarının etkili olarak uygulanması için etkinliklerini sürdürmektedir. AEGEE şubeleri değişim öğrencileri için sosyal servis ve arkadaşlık ortamı sağlamış, Avrupa Rektörler Kurulu ve Eğitim Çalışma Grubu, düzenlediği çeşitli konferanslar sayesinde Avrupa Komisyonu'na ve halka görüş aktarımında bulunmuşlardır. AEGEE, görüşlerini sunması amacıyla pek çok defa Avrupa Parlamentosu'na ve UNESCO'nun eğitimle ilgili konferanslarına davet edilmiştir. AEGEE'nin 1997 güzünde, Ankara'da düzenlenen ve Avrupa'nın her köşesinden delegelerin katıldığı genel kurulunda Türkiye'nin Socrates programına katılmasının tüm AEGEE ağı tarafından desteklenmesi kararı alınmıştır. Socrates bütçesinin revizyonu ve Socrates II programının karar aşamasında AEGEE, Avrupa Rektörleri Konferansı'nın da desteğiyle, 1997 ve 1998 yıllarında Avrupa'dan elliden fazla şubenin katılımıyla "Socrates Etkinlik Günü"nü düzenlemiştir. Bu etkinlik zincirinin sonuçlarını içeren kitapçıklar gerekli ulusal ve Avrupa enstitülerine yollanmıştır. Sonuç kitapçığında, programın etkili bir şekilde uygulanabilmesi için ayrıntılı önerilerde değinilmiş, ayrıca programın bütçe, yönetim ve hukuksal işlemleri ve yeni ülkelerin katılımı gibi farklı maddeleri de analiz edilmiştir. Geçtiğimiz günlerde Avrupa Parlamentosu'nda kabul edilen karar uyarınca Türkiye Socrates II programına dahil edilmiş ve onay için Bakanlar Kurulu'na gönderilmiştir. Geçtiğimiz ay içerisinde ise Bakanlar

Kurulu Socrates II programının görüşülmesini Eylül 1999 tarihine bırakmıştır.

Avrupa Eğitim Programları

Avrupa Eğitim programları üç biçimde düzenlenmiştir. Socrates programı anaokulundan yüksek öğrenime kadar her türlü eğitim etkinliklerinin düzenlenmesini, uygulanmasını içerir. Leonardo programı mesleki eğitim alanına yöneliktir. Avrupa için Gençlik (Youth For Europe) programı ise Avrupa gençleri arasında bağların güçlendirilmesi ve kültürlerin tanınması amacıyla gençlik etkinliklerinin düzenlenmesini içerir. Bu programlarda güdülen amaç kişilerin hayat boyu eğitim almasıdır.

SOCRATES Programı

Avrupa'nın ekonomik ve toplumsal geleceğinde eğitimin büyük önemi vardır. Kişilerin ve düşüncelerin değişimi yoluyla Avrupa çapında işbirliği, eğitim yöntem ve malzemelerinin kalitesini yükseltmeye ve yeni öğretim gereklerinin karşılanmasında uygun yollar bulup geliştirmeye katkıda bulunur.

Eğitim alanında işbirliği için Avrupa Topluluğu eylem programı, Socrates, 14 Mart 1995'te başlatılmıştır ve 1999'a kadar bütün boyutlarıyla işlerlik kazanacaktır. 15 Avrupa Birliği ülkesinin yanı sıra Norveç, İzlanda ve Lichtenstein'i de içeren program, her yaştaki eğitimi kapsayan Avrupa çapındaki ilk girişimidir ve yaşam boyu öğrenme kavramına kapsamlı bir yaklaşım getirmektedir. 1997 yılından itibaren programa Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri de katılmaktadırlar. Amaç olarak tek tip eğitimi almayan program, farklı ülkelerdeki eğitim sistemlerinin çeşitliliğinden en çok yararı sağlayacak biçimde tasarlanmıştır. Uluslararası işbirliğini özel koşullara uygun, yeni çözümler anlamında destekler.

Diğer ülkeler, diller ve yaşam biçimleri hakkında bilgi sahibi olma gitikçe artan gereklilikte bir eğitsel ve mesleki niteliklerdir. Hareketlilik ve değişim programları bu yüzden Socrates'in önemli bir özelliğidir. Program aynı zamanda yurt dışında olduğu gibi anayurttaki eğitime de Avrupa boyutunu getirmeyi amaçlamaktadır. Karşılıklı eğitim işbirliği ve okul projeleri, öğ-

retim ve üniversite kadrosunun değişimi, elektronik uzaktan öğretim yöntemlerinin kullanımı ve eğitim yöneticileri arasındaki Avrupa çapındaki bilgi ağları bu bütüncül yaklaşımın parçalarını oluşturmaktadır.

Programda daha yoksul ve uzak kalmış bölgelerin tam katılımının sağlanmasına özel önem verilmiştir. Özürlüler ve diğer dezavantajlı insanların eğitsel gereksinimleri ve fırsat eşitliği Socrates'in bütün açılımlarında vurgulanmıştır.

Avrupa Birliği Maastricht Anlaşması 126. Maddesi, Topluluğun üye ülkeler arası yakın işbirliği içinde eylemler bütünü halinde "eğitim kalitesinin geliştirilmesine katkıda bulunmalarını" sağladı. Bu çerçevede geliştirilen Socrates programının özel amaçları şöyle sıralanabilir: Avrupa bilincini güçlendirmek üzere, üye ülkelerin kültürel özelliklerini de koruyarak eğitimde Avrupa boyutunu bütün düzeylerde geliştirmek, Avrupa Birliği dilleri hakkındaki bilginin niteliksel ve niceliksel gelişimini desteklemek, eğitimin kültürler arası boyutunu desteklemek, üye ülkelerde eğitimin her düzeyindeki kuruluşlar arasındaki işbirliğini aralarındaki entellektüel ve öğretim potansiyellerini geliştirmek üzere desteklemek, çalışmalarda Avrupa boyutunu desteklemek amacıyla öğretmen değişimini teşvik etmek ve niteliklerinin gelişimine katkıda bulunmak, öğrenci hareketliliğini, öğrencilerin çalışmalarının bir parçasını bir başka üye ülkede tamamlamalarına olanak sağlayarak teşvik etmek, her türde okulun öğrencileri arasındaki iletişimi teşvik etmek, eğitimde işbirliği için açık bir Avrupa alanının gelişimini kolaylaştırmak üzere diplomaların, eğitim sürelerinin ve diğer özelliklerin tanınmasını teşvik etmek, Avrupa koşullarında açık ve uzaktan eğitimi teşvik etmek, eğitim sistemlerindeki bilgi değişimine yardım etmek ve üye ülkelerdeki eğitim politikalarını yönlendirenler arasındaki deneyim değişimini desteklemek.

Socrates, anaokullarından lisansüstü eğitime kadar her tür ve düzeyde eğitim için kullanılabilir. Program her türden eğitsel kuruluş, örneğin bütün genel teknik ve mesleki okullar, hem-

şirelik okulları, ilk ve hizmetiçi öğretmen yetiştirme okulları, üniversiteler ve diğer yüksek öğretim kuruluşları, yetişkin eğitim kuruluşları, her kategoriden öğretim kadrosu, eğitim kurumlarında tam ya da yarı zamanlı sıradan okullar ya da yetişkinler için açılan kurslar kapsamında veya açık ve uzaktan öğretim programlarında, her yaşta öğrenciler, işletme kuruluşlarında öğretim sorumluları, eğitsel danışmanlar, yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde eğitsel politika yöneticileri, eğitim müfettişleri, eğitim alanında etkinlik gösteren dernek ve kuruluşlar, eğitim alanında çalışan veya eğitsel malzeme ve ürünlerin üretimi ve dağıtımıyla ilgili girişim, örgüt ve bürolar.

LEONARDO ve Avrupa İçin Gençlik Programları

Leonardo programı içinde desteklenen daha çok mesleki etkinliklerini tamamlamak üzere her alandaki yetişkin eğitiminde Avrupa boyutunu oluşturmak için tasarlanmış uluslararası projeler oluşturulmaktadır. Bu etkinlikler Avrupa Birliğinin politik, ekonomik ve yönetsel açılımlarının tartışılması yoluyla Avrupa konularının önemi hakkında yetişkin eğitmeninin duyarlılığının artırılması için tasarlanmıştır. Çalışmalar, seminerler, uzman değişimleri ve bilgi yayılımı için çeşitli yolların geliştirilmesi yoluyla eğitim politikasının başlıca sorunlarında bilgi ve deneyim aktarımı amaçlanmıştır. Türkiye LEONARDO programına geçtiğimiz 26 Nisan 1999 tarihinde kabul edilmiştir.

Avrupa için Gençlik programı altında her yaşta gencin ilgisini çekebilecek bir düzenleme. Bu program Avrupa çapında kamp, tatil, kültürel gezi, parti gibi etkinliklerin düzenlenmesini öngörerek kültür tanışması ve Avrupalılık bilincinin gelişmesi için eğitim

programına dahil edilmiştir. Bu program ilk oluşum yıllarına oranla çok daha ağırlık ve önem kazanmış durumdadır. Bu program dahilindeki değişimler, kurumların kalitesini arttırmaktan çok toplumlar arası köprülerin kurulması açısından önem taşımaktadır. Türkiye'nin bu programa dahil olması bu yılın Kasım ayında yapılacak toplantıyla belirlenecektir.

Programlar ve Türkiye

Türkiye önümüzdeki süreç içerisinde bu programlara dahil olacak görünüyor. Her şeyden önce bu programların bir platform olduğu unutulmamalıdır. Programların getirileri bizim yararlanabildiğimiz ölçüde çok olacaktır. Türkiye'den öğrenciler, akademisyenler, zanaatkarlar Avrupa'nın çeşitli ülkelerine gideceği gibi Türkiye'ye de çeşitli kesimlerden insanlar gelecek eğitim alacak ve vereceklerdir. Programlara katılımcıların gelmesi ve projelerin geliştirilmesi için Türkiye'nin kendisini çekici hale getirmesi zorunludur. Benzer kurumların ya da ortak ilgi alanına sahip bireylerin birlikteliğiyle yürüten bu programlar için çalışmalar yapılmalıdır. Bunun için her şeyden önce kamuoyu programlarla ilgili bilgilendirilmelidir. Bu konuda bir hayli çaba sarf eden AEGEE'nin eylemleri sivil toplum etkinliklerine örnek oluşturabilir.

İkinci bir unsur yapı meselesidir. Bu programların kimin tarafından yönetileceği henüz bir açıklık kazanmamıştır. Bunun için çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. AEGEE-İstanbul ve AEGEE-Ankara bu konu üzerinde Avrupa'daki yapılanmaları inceleyerek Türkiye için en uygun yapı konusunda bir rapor hazırlamaktadır. DPT ve Dışişleri Bakanlığı tarafından bir öneri olarak alınacak rapor sayesinde bu eğitim programlarıyla daha çabuk bütünleşebileceğe benziyoruz.

Bu yılın eylül ayında Genel Kurul öncesi senede iki kere düzenlenen Bakanlar Toplantısını AEGEE-Adana düzenliyor. Bu organizasyona tüm Avrupa'dan 300 kişinin katılması bekleniyor.

Özgür Tek
Dijan Albayrak